

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА
ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач, вчене звання, науковий ступінь	Попелюшко Роман Павлович доцент, доктор психологічних наук
E-mail	roman-xnu@ukr.net
Навчальна дисципліна	Основи дефектології
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія»
Рівень вищої освіти	другий (магістерській)
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова
Мета вивчення дисципліни	підготовка спеціаліста який володіє, комплексом знань загальних основ та наукових понять основ дефектології і на цій основі здатного грамотно ставити та вирішувати науково-дослідні та практичні завдання у професійній діяльності; знаннями теоретичних основ ключових нозологій аномального розвитку та здатного використовувати їх у практичній діяльності; професійними та особистісними якостями, що сприяють ефективному здійсненню професійної діяльності.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

	<p>СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p>
--	--

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

<p>Тема 1. Дефектологія як наука. Сутність дефектології як науки. Основні категорії дефектології. Основні задачі та принципи дефектології. Дефектологія в системі наук.</p> <p>Тема 2. Діти з особливими потребами. Поняття «дитина з особливими потребами». Психолого-педагогічна робота з батьками дитини з особливими потребами. Причини відхилень у розвитку. Принципи корекційної педагогіки й методи педагогічного дослідження.</p> <p>Тема 3. Особливості дітей з вадами інтелекту. Психолого-педагогічні особливості дітей з вадами інтелекту. Особливості розвитку та навчання дітей з вадами інтелекту дошкільного віку. Контингент учнів допоміжної школи. Індивідуальний підхід до учнів з вадами інтелекту.</p> <p>Тема 4. Затримка психічного розвитку, її класифікація. Поняття «затримки психічного розвитку». Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Особливості корекційно-виховного процесу в школі для дітей із затримкою психічного розвитку.</p> <p>Тема 5. Психолого-педагогічні особливості дітей з порушеннями слуху та зору. Характеристика дітей з порушенням слуху. Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами слуху. Склад зорового аналізатора та причини порушення зору. Загальна характеристика дітей з вадами зору.</p> <p>Тема 6. Діти з вадами мовлення. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення та розвиток мовлення у дітей. Загальна характеристика мовленнєвих порушень. Класифікація мовленнєвих вад. Навчання дітей з вадами мовлення.</p> <p>Тема 7. Психолого-педагогічні особливості дітей із порушеннями опорно-рухового апарату та поведінки. Психолого-педагогічні особливості дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Порушення поведінки дітей.</p> <p>Тема 8. Психолого-педагогічні особливості дітей із аутизмом, тривожністю та страхами. Особливості дітей з аутизмом. Види шкільної дезадаптації та способи її корекції. Емоційні порушення в дитячому віці та їх корекція. Особливості роботи з тривожністю і страхом у дітей шкільного віку. Психолого-педагогічна корекція психічного розвитку дітей.</p>	
--	--

Програмні результати навчання	<p>ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p> <p>ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p>
Форми поточного та підсумкового контролю	<p>При проведенні поточного контролю використовуються наступні форми: усне опитування, перевірка самостійного рішення практичних завдань, письмовий тестовий експрес-контроль, виступи студентів при обговоренні теоретичних та практичних питань.</p> <p>Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік, що приймається усно за питаннями, чи письмово за тестами.</p>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкові бали з дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру по передбаченим видам навчальної діяльності та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях, приймає участь у наукових заходах.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконано, якість виконання більшості з них оцінено кількістю балів, близькою до максимальної, робота з двома-трьома незначними помилками.
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачено програмою навчання, виконано, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконано з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією–двома значними помилками.
68-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-67		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовано, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість виконання деяких з них оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовано, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки.
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не засвоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовано, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

- 1 Боскис Р.М. Проблемы развития психики // Психология аномального развития ребенка: Хрестоматия. – Т.1. – М.: ЧеРо, 2002.
2. Выготский Л.С. Основы дефектологии. - СПб.: Лань, 2003.
3. Гонеев А.Д. и др. Основы коррекционной педагогики. – М.: Академия, 1999.
4. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник / За заг.ред. Даниленко Л.І. - К.: 2007.

5. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади : монографія / А. А. Колупаєва. - К.: Педагогічна думка, 2007. - 350 с.
6. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. - К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. - 274 с.
7. Луговський А., Сварник М., Падалка О. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей / А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. - Л.: Колесо, 2008. - С. 49-60.
8. Никишина В.Б. Практическая психология в работе с детьми с задержкой психического развития. - М.: ВЛАДОС, 2004.
9. Пантюк Т.І., Невмержицька О.В., Пантюк М.П. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / Т.І. Пантюк, О.В. Невмержицька, М.П. Пантюк. - 2-ге видання, доповнене і перероблене. - Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. - 324 с.
10. Психология аномального развития ребенка: Хрестоматия. - М.: ЧеРо, 2002. (2 тома)
11. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах / За заг. ред. Колупаєвої А.А. - К.: ТОВ ВПЦ «Літопис-XX», 2010. - 363 с.
12. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. акад. В.І. Бондаря. - Луганськ: Альма-матер, 2003.

Допоміжна

13. Білозерська І.О. Деякі аспекти формування батьківської компетентності у родинах, що мають дітей з порушеннями розвитку // Психолого- педагогічний супровід навчання дітей з порушеннями розвитку. - К. - 2010.
14. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання. / Т.Д. Ілляшенко, Н.А. Бастун, Т.В. Сак. - К.: ІЗМН, 1997.
15. Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навч.-мет. пос. / Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І. - К., 2007. - 128 с.
16. Занков Л.В. Очерки психологии умственно отсталого ребенка // Психология аномального развития ребенка: Хрестоматия. - Т.2. - М.: ЧеРо, 2002.
17. Исаев Д.Н. Умственная отсталость у детей и подростков. Руководство - СПб: Речь, 2003.
18. Кащенко В.П. Недостатки характера у детей и подростков // Психология детей с отклонениями и нарушениями психического развития. - СПб.: Питер, 2001.
19. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. - Харків: Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. - 112 с.
20. Лебединский В.В. Нарушения психического развития в детском возрасте. - М.: Академия, 2004.
21. Мишина Г.А. Формы организации коррекционно-педагогической работы специалиста-дефектолога с семьей, воспитывающей ребенка раннего возраста с нарушениями психофизического развития // Дефектология. - 2001. - №1.
22. Назарова Л.П. Методика развития слухового восприятия у детей с нарушениями слуха. - М.: ВЛАДОС, 2001.
23. Певзнер М.С. Клиническая характеристика детей с нарушением темпа развития // Психология детей с отклонениями и нарушениями психического развития. - СПб.: Питер, 2001.
24. Петрова В.Г., Белякова И.В. Психология умственно отсталых школьников. - М.: Академия, 2002.
25. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Вавіної Л.С. - К.: «АТОПОЛ», 2010. - 242 с.
26. Речицкая Е.Г., Сошина Е.А. Развитие творческого воображения младших школьников в условиях нормального и нарушенного слуха. - М.: ВЛАДОС, 2000.
27. Синьов В.М., Матвеева М.П., Рохліна О.П. Психология разумово відсталої дитини: Підручник. - К.: Знання, 2008.
28. Стадненко Н.М., Матвеева М.П., Обухівська А.Г. Нариси з олігофренопсихології. - Кам'янець-Подільський: КПДПУ, 2002.